

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΝ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ
ΤΟΥ ΕΛΛΑΔΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ
ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΡΧΑΣ ΤΟΥ 13ου ΑΙ.

(ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΥΠΟ ΑΚΑΚΙΟΥ ΣΑΒΒΑΙ·ΤΟΥ ΒΙΟΝ
ΤΩΝ ΙΔΡΥΤΩΝ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΣΟΥΜΕΛΑ)

Υ Π Ο
ΟΔ. ΛΑΜΨΙΔΗ, δ. Φ.

Κατὰ τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ 13ου αἰ. ὁ Ἀκάκιος Σαββαΐτης, ὅπως παραδέχεται ἡ σύγχρονος ἔρευνα¹, ὑπέλεικων εἰς ἐπιμόνους αἰτήσεις καὶ παρακλήσεις φίλων αὐτοῦ μοναχῶν, συγγράφει τὸν βίον τῶν δύο Ἀθηναίων μοναχῶν ἰδρυτῶν τῆς μονῆς Σουμελᾶ τοῦ Πόντου².

Ὁ βίος οὗτος —ἀναμφιβόλως βασιζόμενος καὶ εἰς τὴν τότε προφορικὴν παράδοσιν³— τόσον περὶ τῶν μοναχῶν ἰδρυτῶν τῆς μονῆς ἐκείνης ὅσον καὶ περὶ τῆς ἱστορίας ταύτης— εἶναι εἰς πλεῖστα σημεῖα, ὡς ὁ ἴδιος ὁ Ἀκάκιος ἐν ἀρχῇ τοῦ ἀγιολογικοῦ κειμένου γράφει, ἰδική του ἐπινόησις⁴. Οὕτω δίδει

1. Τὴν ἐπιστημονικὴν διερεύνησιν τῆς ἰδρύσεως τῆς μονῆς Σουμελᾶ τοῦ Πόντου καὶ συνακολούθως τοῦ βίου τῶν ἰδρυτῶν τῆς μονῆς ταύτης ἤρχισα διὰ τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὸ περιοδικὸν *Τὰ Ἀθηναϊκά*, τεύχ. 2 (1955) 1-10, μελέτης μου ὑπὸ τὸν τίτλον, «Συμβολὴ εἰς τὸν βίον τῶν Ἀθηναίων μοναχῶν ἰδρυτῶν τῆς μονῆς Σουμελᾶ».

2. Διὰ τὸν Ἀκάκιον καὶ διὰ τὸν χρόνον τῆς ὑπ' αὐτοῦ συγγραφῆς τοῦ βίου τῶν ἰδρυτῶν ὡς καὶ διὰ τὰ συναφῆ προβλήματα, ἰδὲ Ὁδ. Λαμψιδῆ, *Μία παραλλαγή τῆς βιογραφίας ἀγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου*, Βυζαντινὰ 6 (1974) 304-318.

3. Ὁ Ἀκάκιος ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ, ὅτι προσῆλθον ἀγαπητοὶ εἰς αὐτὸν ἀδελφοὶ καὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ γράψῃ τὸν βίον δύο ἐντεταφιασμένων ἀνωνύμων ἐκατέρωθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης, διὰ τοὺς ὁποίους οὐδὲν ἄλλο στοιχεῖον εἶχον νὰ εἰπουν. Πάντως ἡ διήγησις περὶ τῆς περιοχῆς τῆς μονῆς Σουμελᾶ καὶ περὶ τῶν κτισμάτων ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Ἀκάκιος ἐγνώριζεν εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως τὴν περιοχὴν καὶ ὡς ἐκ τούτου, ἄνευ ἀμφιβολίας, καὶ τὴν σχετικὴν πρὸς τὴν περιοχὴν τῆς μονῆς Σουμελᾶ παράδοσιν.

4. Διὰ τὴν ἐπινόησιν τοῦ βίου τῶν ἰδρυτῶν τῆς μονῆς Σουμελᾶ ὑπὸ τοῦ Ἀκακίου ἰδὲ O d. L a m p s i d i s, *Die von Akakios Sabbaites erdichtete Biographie der Gründer des Klosters Panajia Soumela*, *Analecta Bollandiana* 104 (1986) 127-129. Παραθέτω ὅμως καὶ τὰ σχετικὰ ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ Ἀκακίου: (φ. 423α) «Πολλὰκις αἰτηθεὶς

ὄνόματα, Βαρνάβας καὶ Σωφρόνιος, εἰς τοὺς δύο μοναχοὺς, ὀρίζει τόπον καταγωγῆς τῶν τῆν περιοχῆν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ περιγράφει τὸ ταξίδιον τούτων ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης μέχρι τοῦ ἀπομεμακρυσμένου Πόντου, ἔνθα τῇ σεπτῇ ὁδηγία τῆς Θεομήτορος καθίστανται ἰδρυταὶ τῆς περιτύστου μετὰ ταῦτα μονῆς Σουμελαῶ⁵.

ὑπὸ τινων ἀδελφῶν... ἀναπτύξει με βουλομένων... τὴν τῶν ἁγίων πατέρων δυοῖν ἀνωμόνων, τῶν κειμένων ἔνθεν τοῦ πανιέρου βήματος τοῦ ναοῦ... Θεοτόκου, τοῦ ἰδρυμένου ἐν τῷ ὄρει... (φ. 423β) Ἔχει δὲ τὸ ὄρος... κλήσιν... τοῦ Μελαῶ... (φ. 424α)... καὶ ὑπομῆσαι τοῖς βιάσασιν ὅπως γνῶσιν οἱ ἐντυγχάνοντες ὅτι τῆς ὑπὲρ ἐμὲ ἐγγχειρήσεως εἰσὶν ταῦτα... εἰδὼς ὅτι μεγάλης εἶναι τοῦτο διανοίας καὶ θεῖω πνεύματι πεφωτισμένης τὸν τοσοῦτος χρόνος σεσιγημένοι, νῦν δὲ ἐν τοῖς τελευταίοις ποιήσασθαι τὴν ἐξήγησιν καὶ μῆτε τούτοις ἐπωνυμίας προσῆν μῆτε παλαιοῖς διπτύχοις ἐναποτιθεμένοις τὰ παρ' αὐτῶν, πῶς ἐν τις τούτω τολμηρῶς δειχθῆσεται προφητικοῦ μὲν ἀμέτοχος ὢν πνεύματος, ἐγχειρεῖν ἐκεῖνοις ὢν οὕτω οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος τεθειμένων... Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ὑπακοὴ ὑπὲρ θυσίαν ἀγαθὴν... (φ. 424β) τὸ κατὰ δύναμιν ἀκριβῶσαντες ὥδεπου διαχαράζωμεν».

5. Ἱστορία τῆς μονῆς ταύτης συνέγραψεν ὁ Ε. Κυριακίδης, Ἱστορία τῆς παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα ἱεράς βασιλικῆς πατριαρχικῆς σταυροπηγιατικῆς μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Σουμελαῶ, ἐν Ἀθήναις 1898. Ἰδὲ καὶ Μητροπολίτου Χρυσάνθου, Ἡ Ἐκκλησία Τραπεζοῦντος, Ἀρχεῖον Πόντου 4-5 (1933), σελ. 468-484. Ἡ Ἱστορία τοῦ Ε. Κυριακίδη βασίζεται διὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς μονῆς καὶ τὸν βίον τῶν ἰδρυτῶν αὐτῆς εἰς τὰ ἔργα Παρθενίου Μεταξοπούλου καὶ Νεοφύτου Καυσοκαλυβίτου, καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸ εἰδικῶς συγγραφέν τμήμα τοῦ βιβλίου «Ἡ Θεία καὶ Ἱερά Ἀκολουθία τῶν Ὁσίων καὶ Θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν Βαρνάβα καὶ Σωφρονίου τῶν ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ τοῦ Ἱεροῦ Χριστοφόρου τῶν ἐν Μελαῶ ὄρει ἀσκησάντων. Ψαλλομένη τῇ Δεκάτῃ Ὀγδῆ τοῦ Αὐγούστου Μηνῶς, καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῶν φθοροποιῶν Ἀκριδῶν. Ἐν ᾗ καὶ ἡ Ἱερά Ἱστορία τῆς Βασιλικῆς Μονῆς τοῦ Σουμελαῶ, Βίος τε καὶ Πολιτεία τῶν ἄνωθεν Ὁσίων Πατέρων καὶ περὶ ἧς ὁ Εὐαγγελιστῆς Λουκᾶς ἱστορήσῃ Σεβασμίας Τρίτης Εἰκόνας τῆς Θεοτόκου, ὅθεν τε καὶ ὅπως εἰς τὸ τοῦ Μελαῶ ὄρος μετηνέχθη. Συντεθεῖσα μὲν παρὰ τοῦ Σοφωτάτου Διδασκάλου Κυρίου Νεοφύτου Ἱεροδιακόνου Πελοποννησίου τοῦ Καυσοκαλυβίτου, εἰς Ἑλληνικὴν Διάλεκτον, Τύποις δὲ πρῶτον ἐκδοθεῖσα ἡγουμενεύοντος τοῦ Πανοσιωτάτου καὶ Σεβασμιωτάτου Πατρὸς Ἀγίου Καθηγουμένου τῆς ἐν τῷ Μελαῶ ὄρει κειμένης Ἱεράς Σεβασμίας Βασιλικῆς τε καὶ Πατριαρχικῆς μεγίστης Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Παναγίας τοῦ Σουμελαῶ, Κυρίου Χριστοφόρου καὶ Ἀγίου Σκευοφύλακος Κυρίου Δαμιανοῦ, Ἐμμελεῖ δὲ καὶ σπουδῇ καὶ συνδρομῇ τοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς Μονῆς Παρθενίου Ἀρχιμανδρίτου Τραπεζουντίου τοῦ Μεταξοπούλου, παρ' οὗ συντεθεῖσα καὶ ἡ ἐν Συνόψει Ἱστορία τοῦ Βασιλείου τῆς περιφήμου Τραπεζοῦντος. Ἐν Λειψία τῆς Σαξονίας. Ἐν Ἐτει ἀψοε' 1775. Ἐν Τυπογραφείᾳ Βιγγέλιμου Γοττλῶβ Σόμμερ». Τὸ τμήμα τοῦτο ἐπιγράφεται «Ἱερά Ἱστορία κατὰ πλάτος τῆς... Μονῆς... τοῦ Σουμελαῶ...». Σημειωτέον ὅτι καὶ ἡ ἐκτεταμένη αὕτη ἱστορία τῆς μονῆς, παρὰ τὰς πολλὰς παραλείψεις καὶ ὀλίγας προσθήκας, τὰς ὁποίας παρουσιάζει ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ Ἀκακιανὸν κείμενον, δὲν παύει ν' ἀποτελῇ ἐπεξεργασίαν καὶ διασκευὴν τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀκακίου συγγραφέντος βίου. Περὶ τούτων ἰδὲ Ὁ δ. Λ α μ ψ ἰ δ ο υ, Ὁ βίος τῶν ὁσίων ἰδρυτῶν τῆς μονῆς Σουμελαῶ, κατὰ τὸν Νεόφυτον Καυσοκαλυβίτην, Ἀρχεῖον Πόντου 40 (1985) 280-292· Τ ο ὕ α ὕ τ ο ὕ, Ἡ διασκευὴ τοῦ βίου τῶν ἰδρυτῶν τῆς μονῆς Σουμελαῶ κατὰ Παρθένιον Μεταξοπούλου καὶ Νεόφυτον Καυσοκαλυβίτην, Ἀρχεῖον Πόντου 41 (1986) 3-50. Ἀκόμη, χρήσιμον εἶναι τὸ δημοσίευμα Ὁ δ. Λ α μ ψ ἰ δ η, Δύο προγενέστεραι τῆς «Διασκευῆς»

Εἰς τὸ μετὰ χειῖρας δημοσίευμα προτιθέμεθα νὰ σημειώσωμεν, δι' ἀποσπασμάτων ἐκ τοῦ βίου ἧ καὶ διὰ περιλήψεως τοῦ σχετικοῦ ἀγιολογικοῦ κειμένου, ποίας εἰδήσεις ὁ Ἀκάκιος γράφει διὰ λατρευτικούς τόπους, διὰ μόνας, δι' ἁγίους καὶ, γενικώτερον, ποίας πληροφορίας διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ θρησκευτικὴν κατάστασιν εἰς τὸν ἑλλαδικὸν χῶρον χορηγεῖ τὸ Ἀκακιανὸν κείμενον⁶. Διὰ τῆς παραθέσεως ταύτης θὰ γνωρίσωμεν ποίας καὶ πόσας πληροφορίας δι' ἀπομεμακρυσμένας βεβαίως περιοχὰς εἶχον τότε, εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 13ου αἰ., οἱ ἄνθρωποι οἱ ὅπωςδὴποτε ἐγγράμματοι καὶ πεπαιδευμένοι⁷.

1. Ἐκκλησία Ἀθηνῶν⁸.

Ἰουμῶν διὰ τὰς ὑπὸ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ φιλοτεχνηθείσας εἰκόνας τῆς Θεοτόκου, ἀναγράφει (φ. 431β): «ἡ τρίτη εἰκὼν, ἥτις καὶ ἐπεγέγραπτο Μήτηρ Θεοῦ ἡ Ἀθηνιώτισσα, ἥστινος πόλεως ὡς κληῖρον ἔλαχε τῆς Ἀτθίδος ἀναθεῖς ταύτην ἐκεῖσε ὁ μέγας ἀπόστολος Λουκᾶς διὰ τὸ ἐκεῖσε που πλησίον τελειωθῆναι τὸν ἅγιον...» ὁ βωμὸς τῷ ἀγνώστῳ θεῷ, διὰ τὸν ὅποιον ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὠμίλησεν ἐν Ἀθήναις, «τελεῖ καὶ νῦν μητρόπολις τῆς αὐτῆς πόλεως» (φ. 432α)⁹. ἐκ τῆς πόλεως ταύτης (φ. 432β) «ἀνέτειλαν ἡμῖν οἱ οὐρανοπολιταὶ πατέρες ἡμῶν οὗτοι... ἐκ γένους μὲν οὐκ ἀσήμεν, ἀλλὰ μάλα

μορφαὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς ἰδρύσεως τῆς μονῆς Σουμελᾶ, Ἀρχεῖον Πόντου 41 (1986) 221-239 (τὸ δεύτερον τμήμα τοῦ ἄρθρου, σ. 230-239, ἐγράφει μετὰ συνεργασίαν τοῦ κ. Fl. Marinescu).

6. Θεωροῦμεν σκόπιμον καὶ χρήσιμον διὰ τοὺς ἐρευνητὰς νὰ ἀναφέρωμεν τὰ κυριώτερα ἡμέτερα σχετικὰ δημοσιεύματα περὶ τοῦ ἀγιολογικοῦ τούτου κειμένου: Une nouvelle version de la vie de St Barbaros, Πλάτων 18 (1966) 40-56· Über Romanos den Meloden - ein unveröffentlichter hagiographischer Text, Byzantinische Zeitschrift 61 (1968) 36-39· Περιγραφή υἱοθεσίας ἐν ἀγιολογικῷ κειμένῳ, Ἀρχεῖον Ἐκκλ. καὶ Κανον. Δικαίου 27 (1972) τεύχ. 1-2, σ. 43-50· «Σύνθηες θαῦμα» καὶ ἐν Ἀτταλεῖα Παμφυλίας, Θεολογία 44 (1973) 678-684· Μία παραλλαγή τῆς βιογραφίας ἀγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου, Βυζαντινὰ 6 (1974) 285-319· Ein unbekannter Kunstgriff des Nikephoros Phokas bei der Landung auf Chandax (Kreta), 960, Byzantinische Zeitschrift 69 (1976) 9-12· Ἀνέκδοτον κείμενον περὶ τοῦ ἀγίου Λαζάρου Γαλησιώτου, Θεολογία 53 (1982) 158-177. Βλ. καὶ τὰ μνημονευθέντα εἰς τὰς προηγουμένας ὑποσημειώσεις.

7. Θὰ γίνῃ ἀναμφιβόλως ἐμφανὲς πόσας ὀλίγας καὶ πόσας οὐχὶ σαφεῖς εἰδήσεις εἶχον οἱ μοναχοὶ Σαββαῖται διὰ τὸν ἑλλαδικὸν χῶρον. Αἱ πληροφορίαι τῶν περὶ τοῦ χῶρου καὶ τῶν ἀξιολογούμενων τόπων τῆς περιοχῆς βασιζοῦνται σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὰ γνωστὰ εἰς τοὺς μοναχοὺς θεολογικὰ κατὰ γενικὸν κανόνα κείμενα. Διὰ τῆς μεθόδου τοῦ ἀναχρονισμοῦ ὁ Ἀκάκιος συνθέτει τὸν βίον.

8. Διὰ τὴν Ἐκκλησίαν Ἀθηνῶν ἰδὲ ἐν Θρησκ. καὶ Ἠθ. Ἐγκ. 1 (1962) λήμμα «Ἀθῆναι, Χριστιανικὴ Ἱστορία», στ. 616-629, ἀναγραφὴν πλουσίας βιβλιογραφίας ἐν στ. 669/670, διὰ τὰ κτίσματα τῆς πρώτης χριστιανικῆς περιόδου, στ. 719-731 καὶ βιβλιογραφίαν, στ. 758.

9. Ἰδὲ Πιράξ. Ἀποστ. 17,16-24.

εὖ τῶν ἐπιφανῶν, πλοῦτον ὁμοῦ κομώντων τῶν ἐπ' εὐσεβείᾳ ὥστε πτωχοῖς πᾶσιν ἐπαρκεῖν τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν δαψιλῶς εὖ μάλα καὶ οὐ φειδομένῳ. Κλησισ τούτοις ὑπῆρχεν ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, καὶ τοῦτο οὐκ ἀθεεῖ, Βασίλειος μὲν τῷ θεῷ, Σωτήριχος δὲ τῷ ἀδελφιδῷ ἐπ' ἀδελφῇ, γράμμασι τε δεδομένοις [τοῖς] μάθησιν αὖξοντες ἐν Κυρίῳ τῶν τε μαθημάτων καὶ τῶν τῆς ἀρετῆς ἔργων. Καὶ ἐπεὶ εἰς ἄνδρα τέλειον καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας ἔφθασεν, εἰς τριακονταετῆ [κῶδιξ: τριακοντῆ] τοῦ χρόνου ὁ κλεινὸς Βασίλειος, τὴν σωφροσύνην τε τιμήσας ἀπόσωτο καὶ δι' εὐλάβειαν τὴν κοσμικὴν σύζευξιν... (φ. 433α)... τὴν ἱερωσύνην ἐνδύεται, καὶ ἦν ἐπαναγινώσκων προσεκτικῶς καὶ θερμῶς τὰς ἱερὰς βίβλους τῷ λαῷ, ὁ δὲ γε ἀδελφιδὸς τούτου, ὁ ἱερὸς Σωτήριχος, ὀκτῶ καὶ δεκάτῳ χρόνῳ ἐπιβάς διάκονος προχειρίζεται τῆς τῶν Ἀθηνῶν μητροπόλεως ὑπὸ τοῦ θείου εὐλαβῶς φωτιζόμενος· παρητήσατο καὶ οὗτος δι' εὐλάβειαν τὴν πρὸς τὸ θῆλυ σύζευξιν... Ἦσαν δὲ ἀμφοτέροι ὑπαλείφοντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ κρείττονα τῶν ἀρετῶν. Καὶ ἐπεὶ οἱ γονεῖς τούτων, ὅ τε τοῦ ἱεροῦ Βασιλείου καὶ τοῦ σεμνοῦ Σωτήριχου, εὐλαβῶς ζήσαντες καὶ θεοφιλῶς ἀνεπαύσαντο κοιμηθέντες ἐν εἰρήνῃ, καὶ τούτους εὐσεβῶς κηδεύσαντες καὶ τὰ εἰκότα ἀναπληρώσαντες ὡς φιλοπάτορες παῖδες, πᾶσάν τε κτῆσιν πατρικὴν ἐναπομείναντες κύριοι, τί ποιοῦσιν; Διχολογίας τοίνυν γενομένης ἐν ἀμφοτέροις ὁ μὲν ἱερὸς Βασίλειος ἔλεγεν δοῦναι τὴν κτῆσιν πᾶσαν κινήτων τε καὶ ἀκινήτων τοῖς πτωχοῖς καὶ ἐλευθερωθῆναι ἐκ τῆς ὀχλήσεως τούτων ζῆσαι δὲ τῷ Θεῷ τὸ ἀνεόχλητον. Ὁ δὲ γε εὐλαβέστατος Σωτήριχος οὐχὶ ἔλεγε τῷ θεῷ, ἀλλὰ σεμνεῖσι γυναικίκοις [κῶδιξ sic] τε καὶ ἀνδράκοις [κῶδιξ: ἀνδράσι] μοναστηρίοις ἀναθῆναι (ἄρουραι ἦσαν αὐτοῖς μεγάλαι καὶ θαυμασταὶ ἀμπελώνες [κῶδιξ: ἀμπελώναι] εὖ... τε καὶ πλεῖσται λειμῶνές [κῶδιξ: λειμῶναι] τε εὐανθεῖς [κῶδιξ: εὐανθῆ] καὶ εὐκρήναι [κῶδιξ: εὐκρινῆαι] ὑδάτων). Ἔφη τε ὁ θεῖος Βαρνάβας πρὸς τῷ ἀδελφιδῷ ἑδεῦτε, τέκνον, σὺν ἐμοί, ἀπελευσόμεθά τε ἀμφοτέροι εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς μητρὸς τοῦ Κυρίου καὶ ἐρωτήσωμεν διὰ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου (φ. 433β) καὶ εἰ [κῶδιξ: ἦ] τι ἂν ἀποκριθῆ ἡμῖν, τοῦτο δὴ καὶ ποιητέον»¹⁰.

Ἡ δοθεῖσα ἀπάντησις προτρέπει τοὺς δύο ἱερωμένους, ἀφοῦ διανείμουν τὰ ὑπάρχοντά των εἰς τοὺς πτωχοὺς, νὰ καροῦν μοναχοί. (φ. 434α) «Ἐξελθόντες οὖν τῆς ἰδίας πόλεως κατέλαβον φροντιστήριον τι μοναχῶν οὐ μακρὰν τῆς πόλεως...». Ὁ προσεστώς τῆς μονῆς, ὅστις εἶδε τὸ αὐτὸ ὄραμα ὡς καὶ ὁ Βασίλειος, κατὰ τὸ ὅποιον ἡ Θεομήτωρ προτρέπει τοῦτον (φ. 434β), «τὸ Βασίλειος ὄνομα παραιτησάμενος ἄμφια τῶν μοναχῶν ἀμπεχώνησε* καὶ ἀντὶ Βασιλείου Βαρνάβας τὴν κλῆσιν ἔχε... (φ. 435α) καὶ τὸν μὲν Βασίλειον

10. Πρόκειται διὰ μαντικὴν διὰ τοῦ βιβλίου τοῦ Εὐαγγελίου. Βλ. Ὁ δ. Λ α μ ψ ι δ ο υ, Ἡ διὰ τοῦ βιβλίου τοῦ Εὐαγγελίου μαντικὴ, Λαογραφία 33 (1982-1984) 439/440.

* Ἡ λέξις δὲν ὑπάρχει εἰς τὰ λεξικά.

ριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ καὶ περιφήμου ἐν Παλαιστίνῃ. Οὗτος ὁ μακάριος Πέτρος ἦν ἐν τοῖς χρόνοις Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου βασιλέως· —εἰδέναι δεῖ ὅτι καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες οὗτοι ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις ἦσαν».

3. Μονὴ δόσιου Λουκᾶ τοῦ Στειριώτου.

(φ. 439β) «Ἐξεληθόντες οὖν τῆς πόλεως Κορίνθου ὠρμησαν ἀμφοτέροι τὴν ὁδὸν τὴν ἀγούσαν εἰς τὸ σεμνεῖον τοῦ μακαρίου Λουκᾶ τοῦ τῆς Ἑλλάδος¹⁴ καὶ περιπλακέντες τὴν ἁγίαν λάρνακα ἐκείνην τὴν βρούσαν ἱαμάτων ποταμούς, ἀλείψαντές τε ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ μύρου ἐκείνου, ἐν ᾧ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὁ Θεὸς ἐκ τῶν πόνων ἐκείνων καὶ μόχθων τῶν ἀσκητικῶν... “Ὁρα, ἀγαπητέ, καὶ πρόσεχε ἀκριβῶς τίς ἦν ὁ δσιώτερος πατὴρ ἡμῶν Λουκᾶς. Πρῶην πάντως ἐξ εὐτελῶν γονέων καὶ εὐτελής, αἰπὸλιά τε νέμων τῶν οἰκείων γονέων κάκεινα μικρά». Ἀναφέρει τὸν προφήτην Δαβίδ, ὅστις καὶ ἐκεῖνος ἦτο ποιμὴν, καὶ (φ. 440α) «Ἀμῶς τὸν προφήτην. Ἐκεῖνος γὰρ ψέγων ἑαυτόν, οὕτω πως φησίν, οὕτε προφήτης ἤμην... ἀλλ’... αἰγιδοβοσκὸς ἤμην ὡς καὶ ὁ μακάριος Λουκᾶς, ἀλλὰ τὴν ἀρετὴν ποθήσας καὶ τὸν Θεὸν ὁμοίως ἐκ καρδίας ἀγαπήσας καὶ πρὸς τοὺς ἀσκητικούς πόνους ἑαυτὸν ἐκδώσας μετὰ τὴν κοίμησιν... αἱ σιαγόνες γὰρ ἐκείνου καὶ τὰ λείψανα βλύζειν μύρον πεποιήκεν ὁ Θεός, ὃν ἐκ καρδίας ἠγάπησεν. Ἐλκει δὲ ἡ φήμη τούτου βασιλεῖς, στρατηγούς, τυράννους τε καὶ τοπάρχας, μικροὺς τε αὖ καὶ μεγάλους, ἤκειν εἰς τὴν αὐτοῦ προσκύνησιν καὶ τῆς ἀλουργίδος ὁ βασιλεὺς οὐ φροντίζειν ἐὰν χῶμασιν μεταλάβῃ ἐκ τῆς σωροῦ, ὅταν τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἔδαφος κλίνη, ἀλλὰ μᾶλλον εὐεργεσίαν λογίζεται τοῦτο... Ἀφοσιωσάμενοι οὖν οἱ ἀμφοτέροι, ὃ τε ἱερὸς Βαρνάβας καὶ ὁ θεῖος Σωφρόνιος, καὶ εἰς μίμησιν τοῦ ἁγίου καὶ δόσιου Λουκᾶ τὴν καρδίαν ἑαυτῶν ἀκονίσαντες οἴκαδε ἐπορεύθησαν καὶ τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ κατήντησαν

4. Μητρόπολις Λαρίσης.

εἰς τὴν μεγάλην πόλιν τῆς Λαρίσης [κῶδιξ: Λαρείσου] ἐν τῷ θέματι τῆς Φαρσαλίας καὶ εἰσελθόντες (φ. 440β) ἀφίκοντο εἰς τὸν πανάγιον ναὸν τοῦ πανιέρου καὶ ἱεράρχου Ἀχιλλίου¹⁵, τῆς αὐτῆς πόλεως προέδρου... Περιπτύξάμενοί τε τὴν μακαρίαν λάρνακα ἐκείνην μετὰ πόσης εἰπεῖν ἀγάπης καὶ δακρύων ἐμπεπλησμένοι, ἀλείψαντές τε ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ θείου ἐκείνου μύρου τῆς

14. Ἴδὲ προχείρως ἐν Ὑρσηκ. καὶ ἩΘ. Ἐγκ. 8 (1965), σσ. 380-390, λῆμμα «Λουκᾶς ὁ Στειριώτης», ὑπὸ Τ. Α. Γριτσοπούλου.

15. Ἴδὲ Δωροθέου, Μητροπολίτου Λαρίσης, Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀχιλλίου τοῦ θαυματουργοῦ, ἀρχιεπισκόπου Λαρίσης, Ἀθήναι 1952. Ὁ ἅγιος Ἀχιλλῖος ἤκμασεν ἐπὶ Μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ μετέσχε τῆς πρώτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐν Νικαίᾳ. Ἴδὲ καὶ ΘΗΕ 8 (1966) λῆμμα «Λαρίσης Μητρόπολις», σσ. 124-132, ὑπὸ Τ. Α. Γριτσοπούλου, ὅπου καὶ ἐν τέλει συνοπτικὴ βιβλιογραφία.

ιεράς και ἀγίας λάρνακος ἢ πλουτοῦσα ἔνδον τὸ τίμιον σῶμα τοῦ ἀγίου Ἀχιλλίου, μέτωπά τε και ὄμματα, ἀκοήν τε και τὴν καρδίαν ἤλειψαν [κῶδιξ: εἴληψαν]. Φιλοξενηθέντες δὲ παρὰ τοῦ τότε ἀρχιερέως φιλοφρόνως οἴκαδε ἀνεχώρησαν και τριταῖοι κατέλαβον τὸ ὄρος, ἐν ᾧ ἦν ἡ κληῖσις τῶν Κελλίων¹⁶. Περινοστήσαντες οὖν τοῦ ὄρους πάντα τὰ μοναστήρια ἐνέτυχον τινὶ γέροντι πάνυ ἐναρέτῳ και θεοφορουμένῳ».

Ὁ γέρον οὗτος μοναχός, Παχώμιος ὀνόματι, φιλοξενεῖ τούτους ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας εἰς τὴν «μονιάν» αὐτοῦ και τοὺς ἀποκαλύπτει τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν εἰς αὐτούς.

5. Μονὴ ἀγίου Βαρβάρου.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν, καθ' ὁδὸν λαμβάνουν τὴν ἀπόφασιν ὅπως ἐπισκεφθοῦν τὴν μονὴν τοῦ ἀγίου Βαρβάρου, τοῦ ὁποίου τὸν βίον διηγεῖται ὁ Ἀκάκιος¹⁷. Μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὸν ναόν, ὅπου ἠσπάσθησαν τὴν ἱερὰν εἰκόνα τοῦ ἀγίου Βαρβάρου και ἔχρισαν ἑαυτούς διὰ τοῦ μύρου, (φ. 449α) «ἤρξαντο τῆς ὁδοῦ ἔχσθαι τῆς φερομένης [κῶδιξ: τὴν φερομένην] κατ' ἀνατολάς».

6. Ναὸς ἀγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης.

(φ. 449α) «Ἀμειβόντες οὖν πόλεις ἅμα και χώρας ἔφθασαν εἰς τὸ θέμα Μακεδονίας τε και Θεσσαλίας ἐγγίζοντες ἤδη τῇ μεγάλῃ πόλει Θεσσαλονίκῃ. Εἰσελθόντες οὖν μετὰ περιχαρίας ἐρώτησιν τῇ ἐρωτήσῃ ἤλθον εἰς τὸν περικαλλῆ ναόν και θαυμαστὸν τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Ἰαματικοῦ τε και μυροβλήτου Δημητρίου. Ἀσπασάμενοί τε τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο και πάνσεπτον κιβώριον ἀλείψαντες ἑαυτούς ἐκ τοῦ Ἰαματικοῦ ἐκείνου μύρου ἴσταντο θαυμάζοντες τὴν κυκλικὴν ἐκείνην τὴν θαυμαστὴν τῶν καμαρῶν και τὴν ρητορικῶς ἐκείνην εἰπεῖν τὴν ξένην ξέσιν ἐδίδοσαν δόξαν τῷ Θεῷ και τῷ ἀγίῳ αὐτοῦ μεγαλομάρτυρι Δημητρίῳ. Φιλοξενηθέντες οὖν ἐκεῖσε παρὰ τῶν φιλοχρίστων ἐκείνων τῶν προσκαρτερούντων τῷ ἀγίῳ ναῷ... (φ. 449β)... Ἐξελεθόντες τοῦ οἴκου τοῦ ἐν μάρτυσιν μεγαλωνύμου ἀγίου Δημητρίου ἅμα δὲ και τῆς πόλεως θαυμάζοντες καθ' ἑαυτούς τὴν θαυμαστὴν θέσιν τῆς πόλεως ἐκείνης, τῆς θαλάσσης τε τὸ εὐλίμενον ἅμα και τὴν εὐκρασίαν τοῦ ἀέρος, συναντῶσι δὲ τινι μοναχῷ γέροντι ρακοδυτοῦντι...».

16. Δὲν ἔχει μέχρι τοῦδε μετὰ βεβαιότητος ταυτισθῆ τὸ τοπωνύμιον τοῦτο.

17. Τὸν βίον τοῦτον τύποις ἐδημοσιεύσαμεν ὑπὸ τὸν τίτλον Une nouvelle version de la vie de St Barbaros, (ἔνθ' ἀν.).

7. Ἅγιον Ὅρος — Μεγίστη Λαύρα.

Ὁ γέρων οὗτος μοναχὸς τοὺς ὀδηγεῖ εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος, ὅπου ἐπισκέπτονται τὰ μοναστήρια. Ὄταν φθάνουν εἰς τὴν Μεγάλην Λαύραν, ὁ Ἀκάκιος διηγεῖται τὸν βίον ἀγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου κατὰ μίαν παραλλαγὴν διάφορον τῶν ἤδη γνωστῶν¹⁸. Ἐν φ. 458β τὸ ἀγιολογικὸν κείμενον γράφει ὅτι «περινοστοῦντες τὰ μοναστήρια κόπῳ πολλῶ καὶ μόχθῳ διὰ τὸ εἶναι ἀπόμικτα ἀλλήλων αἱ μοναὶ [κῶδιξ: οἱ μοναῖς] καὶ διὰ τὸ εἶναι πλεῖσται, ἑβδομήκοντα καὶ τρεῖς ἑκατὸν πεφύκασιν εἶναι. Τρεῖς οὖν μῆνας καινοτομήσαντες τῆς ὁδοῦ ἐφθασαν εἰς τὴν μονὴν τὴν λεγομένην Λαύραν τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου», ὅπου τοὺς ὑποδέχεται ὁ μοναχός, ὁ ὁποῖος καὶ τοὺς ὠδήγησεν ἐν ἀρχῇ εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος. «Εἰσελθόντες οὖν εἰς τὸν ναὸν ἐκεῖνον, εἰπεῖν τὸν θεοκυβέρνητον, καὶ τῆς ὁδοῦς ἐκείνης ἀπολαύσαντες τὰς ἱεράς τε εἰκόνας πάντη καὶ παντὸς ἀσπασάμενοι ἦλθον ἐπὶ τὸν ἱερὸν τύμβον τοῦ μακαρίου καὶ θεοφόρου πατρὸς Ἀθανασίου. Ἀσπασάμενοί τε μετὰ πόσης κατανούξεως εἰπεῖν καὶ δακρύων πηγῶν ἐξῆλθον ἐκ τοῦ ναοῦ».

Συναντοῦν τὸν προσεστώτα τῆς μονῆς, ὁ ὁποῖος ἐτίμησε καὶ ἐφιλοξένησεν αὐτοὺς καί, ὡς ἦτο ἡ συνήθεια, (φ. 461α) «ἡμέρας ἑπτὰ φιλοξενήσασθαι τοὺς ξένους, ἀπήλαυσαν καὶ οὔτοι τῆς τε ἀρίστης φιλοξενίας ἐκείνης καὶ τῆς εἰς ἀλλήλους ὠφελείας».

Ὄταν ἦλθεν ἡ ἑβδόμη ἡμέρα, ὁ ὀδηγήσας τοὺς μοναχοὺς εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος μοναχὸς Λάζαρος ὑπενθυμίζει εἰς τὸν ἡγούμενον ὅτι οἱ δύο φιλοξενούμενοι μοναχοὶ ἐκτελοῦν ἀποστολὴν καί, κατὰ φανὲν ὄραμα, ὀφείλουν νὰ ἀπέλθουν τὴν νύκτα ταύτην ἐκ τῆς μονῆς. Καὶ διηγεῖται τὸ συμβάν εἰς αὐτόν, διὰ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν ἐντολὴν ἀμέσου ἀποχωρήσεως τῶν φιλοξενουμένων: Διηγεῖται λοιπὸν ὁ Λάζαρος ὅτι πλοῖον ἦλθεν εἰς τὸν ὄρμον τοῦ μοναστηρίου καὶ ὁ ναύκληρος καὶ οἱ ναῦται ἀνεζήτουν τοὺς δύο μοναχοὺς ἐξ Ἀθηνῶν Βαρνάβαν καὶ Σωφρόνιον. Τὸ πλοῖον ἔπλεε πρὸς τὴν Κύπρον, ἀλλ' ἐν μέσῳ πελάγει παρέμενε ἀκίνητον, παρὰ τὰς προσπαθείας τῶν ναυτιλλομένων. Ὅρασις ἐμφαίνει εἰς τὸν ναύκληρον γυναικείαν μορφήν, ἡ ὁποία λέγει: (φ. 461β) «Ναύκληρε Θωμᾶ, οὐ γενήσεται σοι εὐδοα τοῦ πορευθῆναι σοι ὅθεν ἀπέρχῃ, ἀλλ' εἰ βούλει γενέσθαι σοι τὰ συμφέροντα τὴν πρύμνην ρίψας ὀπισθεν (φ. 462α) κατὰ πλεύσον εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν λιμένα τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου ζήτησον δύο μοναχοὺς ἐξ Ἀθηνῶν τῆς πόλεως, ἐνὶ μὲν ἡ ἐπωνυμία Βαρνάβας, ἐτέρῳ δὲ Σωφρόνιος καὶ τούτους ἀναλαβὼν ἐκπλεύσας φέρε εἰς πόλιν Μαρώνειαν'. Καὶ ἐπεὶ ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ καὶ ἡ θεωρία ἐκείνη παρῆλθεν ἰδοὺ καὶ τὸ πνεῦμα φορὸς καὶ ἡμερος καὶ γαληνὸς τοῦ ἐλθεῖν ἡμᾶς πρὸς τὰ ὠδε. Καὶ τὸ μῆκος τεσσάρων νυχθημέρων μονονυκτὶ κατελάβομεν τὰ ὠδε.

18. Ἰδὲ Ὁ δ. Λ α μ ψ ι δ η, Μία παραλλαγή..., ἐνθ' ἀν.

Δέομαι οὖν σε πάτερ ἀπόδος μοι τοὺς μοναχοὺς τοῦ ἀπέρχεσθαι με. Ταῦτα ἀκούσαντες [κῶδιξ: ἀκούσας] ὁ τε προεστὼς ἐκεῖνος καὶ ὁ θεῖος Λάζαρος ἐν ᾧ καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἐδείκνυ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν λέγοντες: "Ὡ πόσους δούλους κρυπτοὺς ἔχει ὁ Θεός'. Δεξιωσάμενοί τε τὸν ναύκληρον ἐφόδια τὰ πρὸς τὴν ὁδὸν καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς μοναχοὺς μετὰ πόσης εἰπεῖν τῆς χαρμολύπης δακρύων συνοδεύσαντές τε ἄχρι καὶ τῆς νηὸς θέντες γόνατα ἐπὶ τῆς ψάμμου καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους τὸν ἀσπασμὸν ἐκεῖνον εἰπεῖν τὸν ἐν Κυρίῳ ὅ τε τῆς Λαύρας ἠγούμενος καὶ ὑπ' αὐτῶ κρείττονες μοναχοὶ καὶ ὁ κλεινὸς Λάζαρος, ὁ τούτων προαγωγεὺς καὶ πρόξενος, τὰ πρὸς ὠφέλειαν ἐπευξάμενοί τε εἰς ἀλλήλους ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον ὅ τε ἱερὸς Βαρνάβας καὶ ὁ κύρις Σωφρόνιος. Χαρᾶς τε πλησθεὶς ὑπερβολικῆς ὁ ναύκληρὸς τε καὶ ὑπ' αὐτῶ ναυτιλλόμενοι ὀρῶντες σύνδρομα καὶ εὐκολα τὰ ὑπ' αὐτοῖς ἀγγελθέντα παρὰ τῆ μητρὶ τοῦ Κυρίου πρύμναν τε ῥίψαντες ὅπισθεν καὶ πρῶ (φ. 462β) ραν κατὰ τὴν ἐφάν πλεύσαντες φοροῦ τε τυχόντες καθὼς ἔπρεπε τεταρταῖοι ἦλθον εἰς πόλιν Μαρώνειαν». Ὁ ναύκληρος λοιπὸν παρωθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου μετὰ τέσσαρας νυχθημέρους φθάνει εἰς τὴν Λαύραν καὶ ἀναζητεῖ τοὺς Βαρνάβαν καὶ Σωφρόνιον.

8. Μητρόπολις Μαρωνείας.

Οὗτοι πράγματι ἐπιβιβάζονται καὶ ἀναχωροῦν καὶ φθάνουν εἰς τὴν πόλιν Μαρώνειαν. Συναντοῦν τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς πόλεως καὶ ἀποκρύπτουν τὸν σκοπὸν τοῦ ταξιδίου των, λέγοντες ὅτι πορεύονται πρὸς Ἱεροσόλυμα. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος δὲν πιστεύει εἰς τὴν βεβαίωσιν ταύτην, διότι, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ, ἐνῶ οἱ μοναχοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι ὀδεοῦν πρὸς Ἱεροσόλυμα, ἐξῆλθον τοῦ πλοίου, τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς πρὸς τὴν Ἀνατολὴν ἔπλεε (φ. 462β). Μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ ἀληθοῦς σκοποῦ ὁ ἀρχιερεὺς τοὺς προπέμπει εἰς τὸ Παππίκιον ὄρος (φ. 463α) «τὴν κλῆσιν δὲ ἔλαχεν ἐκ τοῦ εἶναι πλεῖστα μοναστήρια καὶ μέγιστα περὶ τὰ τρις [κῶδιξ: τρεῖς] ἑκατὸν καὶ ἐβδομηκοντα. Ἀρχὴν δὲ τῆ κατοικήσει τοῦ ὄρους γέρων τις πρῶτος κατώκησεν ἐκεῖσε τὴν κλῆσιν ἔχων πάππος καὶ διὰ τοῦτο παππίκιον. Τὸ πρῶτον δὲ μοναστήριον κατὰ τὴν ἐφάν τοῦ ὄρους (φ. 463β) καλεῖται ἢ Μήτηρ τοῦ Κυρίου ἢ Ἐλεοῦσα, αὐχοῦσα ἀνδρας ἐναρέτους τε καὶ σοφοὺς, οἱ μὲν ἐν τῷ κοινοβίῳ οἱ δὲ ἐν τοῖς ἔξω ἡσυχάζουσι [κῶδιξ: ἡσυχάζουσις]. Ἐκεῖθεν γὰρ ὡς ἐμὲ ὀράτε ταύτης δὴ τῆς μονῆς ἐξελέγην δι' οἷς κρίμασιν μόνος Θεὸς γινώσκει ἔχειρισθεὶς ταύτης δὴ τῆς πόλεως τὴν προστασίαν. Καὶ εὐθὺς τὸ ὄρος κατὰ δύσιν ἀπάγων τελευτᾶ εἰς μοναστήριον ὅτι μέγιστον τοῦ ἱεροῦ μεγάλου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ».

Προτρέπει αὐτοὺς νὰ ἐπισκεφθοῦν τὰ μοναστήρια, τοὺς δίδει μοναχὸν ὀδηγόν, ὁ ὁποῖος καὶ ὀδηγεῖ αὐτούς. Ὁ ἠγούμενος τῆς μονῆς θεωρεῖ τοὺς

δύο ταξιδιώτας μοναχοὺς πλάνητας καὶ δὲν ἐπιτρέπει εἰς αὐτοὺς τὴν εἴσοδον εἰς τὴν μονήν, οὔτε οἰανδήποτε ἐπικοινωνίαν μὲ τοὺς μοναχοὺς τῆς μονῆς. Ἡ Θεοτόκος παρουσιάζεται ἐν ὄραματι εἰς τὸν ἡγούμενον καὶ οὗτος παλινωδῶν τοὺς δέχεται καί, παρὰ τὴν παράκλησίν των νὰ παραμείνουν ἐπὶ τριετίαν εἰς τὴν μονήν, τοὺς προτρέπει νὰ πορευθοῦν πρὸς ἐπιτέλειαν τῆς ἀποστολῆς των.

Πορευόμενοι πρὸς ἀνατολάς, διὰ θαύματος διαβαίνουν πλημμυρήσαντα ποταμὸν καὶ τῇ ἐπιμονῇ τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς ἀφανίζουσι διὰ τῆς προσευχῆς των τὴν ἀκριδα, ἣ ὅποια ἐλυμαίνετο τὴν περιοχὴν.

Μετὰ ταῦτα (φ. 472β) φθάνουσι εἰς τὴν πόλιν τὴν Κυψάλλων (ὁ συγγραφεὺς συμπληροῖ: «οὐπὼ γὰρ ἦν ἀκμὴν κτισθῆναι ἢ τῶν Βηρῶν μονῆ¹⁹, ἢ νῦν οὔσα θαυμαστὴ καὶ ἐξαιρετος»). Ἐκεῖ πλησίον ὑπῆρχε μονὴ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ὅπου εἰσῆλθον οἱ δύο μοναχοί. Μοναχὸς τῆς μονῆς κατάκοιτος ἰᾶται διὰ τῆς ἐνεργείας καὶ προσευχῆς τῶν δύο μοναχῶν. Μετὰ ταῦτα ἀποφεύγοντες τὸν θαυμασμὸν καὶ τὰς τιμὰς, ὀδεύοντες καταλαμβάνουσι τὴν περιοχὴν τῆς Θράκης, καὶ δὴ τὴν πόλιν Ρούσιον, τὸ ὅποῖον ἦτο παρὰ τὸ ὄρος Ἐνατον.

Αἱ ἀνωτέρω εἰδήσεις, ὡς καὶ ὁ ἀναγνώστης θὰ παρατήρησεν, ἀποτελοῦν πληροφορίας, τὰς ὁποίας ὁ Ἀκάκιος συνέλεξεν ἐκ θεολογικῶν συγγραμμάτων καί, εἰδικώτερον, ἐξ ἀγιολογικῶν κειμένων. Προσέτι ἐμφαίνουσι πόσον μικρὰ ἦτο ἡ ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν διαφόρων περιοχῶν καὶ ἡ πληροφόρησις εἰς ἐκάστην διὰ γεγονότα συμβαίνοντα εἰς ἄλλην²⁰.

Ἐν τέλει σημειοῦμεν, ὅτι ὁ ὄλος βίος εὕρεται εἰς τὸν κώδικα Ἀγίου Ὁρους, Μονῆς Διονυσίου 268, ἔτους 1446.

19. Ἡ μονὴ αὕτη ἰδρύθη μετὰ τὸ 1152 ὑπὸ Ἰσαακίου Κομνηνοῦ, κατὰ δὲ τὸ διάστημα τῆς Φραγκοκρατίας μετετράπη εἰς φρούριον καὶ μετὰ ταῦτα εἰς φυλακὴν πολιτικῶν καταδικῶν. Ἴδὲ καὶ Λ. Ὁ ρ λ ἄ ν δ ο υ, Τὰ βυζαντινὰ μνημεῖα τῆς Βῆρας, Θρακικὰ 7 (1933) 3-34.

20. Ἐνταῦθα σημειοῦμεν ὅτι ὁ Ἀκάκιος (φ. 426α) ἀναγράφει μητροπολίτην τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν Ἰωάννην Χωνιάτην («ἐν τοῖς ἡμετέροις χρόνοις τὸν μέγαν λόγῳ Ἰωάννην, τὸ ἐπίκλην ὁ Χωνιάτης, σοφὸς ὢν τὰ θεῖα καὶ διδάσκαλος»). Ἀσφαλῶς συγχέει τὸν Μιχαὴλ Χωνιάτην λέγων αὐτὸν Ἰωάννην, ὡς τὸ αὐτὸ ἀναγινώσκουμεν καὶ εἰς ἕτερον ἔργον τοῦ Ἀκακίου, ὅπου ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν Ἰωάννης Χωνιάτης, συγγεόμενος πρὸς τὸν ἱστορικὸν Νικήταν Χωνιάτην, γράφεται ὡς συγγραφεὺς χρονογραφίας. Ἴδὲ Ὁ δ. Λ α μ ψ ἰ δ η, Μία παραλλαγή..., ἐνθ' ἄν., σ. 312/313.